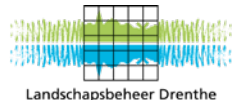

2018

Landschapsbeheer Drenthe

Jaarverslag vrijwillige weidevogelbescherming

[Landschapsbeheer Drenthe](#)

Zorg voor ons landschap

FOTO: GEERT DE VRIES

Mijn eerste jaar als weidevogelbeschermer

EEN INTERVIEW MET JAN KOGELMAN

FOTO RIANNE POST

Vaak raken weidevogelbeschermers in hun jeugd al besmet met het weidevogelvirus. Zo ging het ook bij Jan Kogelman uit Smilde. In het seizoen van 2018 is hij aangesloten bij Weidevogelbescherming Smilde e.o. “Op de Smilde kent men elkaar en toen de coördinator mij benaderde was ik gelijk enthousiast”, vertelt hij. Jan is opgegroeid op de boerderij, natuurgek en enthousiast vogelaar. Na zijn pensionering is het beschermingswerk een mooie invulling van zijn ‘vrije’ tijd.

Vol enthousiasme is Kogelman in maart 2018 in het beschermingswerk gedoken. “Er ging geen dag voorbij dat ik niet in het veld te vinden was”, vertelt hij enthousiast. “We zijn actief in het gebied van de Meesterswijk/Duikersloot in Bovensmilde tot aan de weg van Smilde naar Appelscha en tot de aan de Beilervaart.” Elke donderdagmorgen ging de hele groep op pad, maar ook andere dagen stond Kogelman gewapend met zijn verrekijker aan de velden. “Het werkt nogal verslavend”, biecht hij op.

Ondanks dat hij al wel kennis had van onder andere de kievit, wulp en de scholekster, doen zijn eerste vondsten misschien wat neigen naar toevalstreffers. Al heeft hij toch iets meer dan geluk... “Op een ochtend werden we gebeld door een boer die wilde gaan maaien en hij vermoedde een wulpennest op zijn perceel. Met drie personen gingen we op pad, maar na een uur zoeken hadden we nog niks gevonden. De anderen vertrokken en ik besloot nog even te

blijven... Het vrouwtje kwam terug en ik kon haar heel goed volgen, met als resultaat een nest met vier eieren. Dat gevoel was euforisch! Ik kan het bijna niet omschrijven!” vertelt Kogelman enthousiast.

“Als je afgaat op de resultaten dan is er nog veel werk te doen om de weidevogels goed te beschermen. Het is dan ook mooi om te zien dat het raster dat in ons gebied is ingezet om twee wulpennesten te beschermen heeft geholpen. Beide nesten zijn uitgekomen en ik heb drie jongen tot de 38e dag kunnen volgen. Om dat al in je eerste jaar mee te maken is niet best, dat overtreft je nooit meer”. Kogelman gaat merken of hij dat gaat evenaren, want ook in het seizoen van 2019 zal hij zich met veel enthousiasme inzetten. Ook gaat hij meehelpen met de pilot voor de wulp.

Kogelman hoopt dat meer mensen zich aansluiten bij de vrijwillige weidevogelbescherming. “De samenwerking met de boeren is heel prettig en ik heb veel waardering voor hun inzet. Je zet je in voor de goede zaak en je bent lekker buiten. En we kunnen ook in Smilde (jonge) aanwas gebruiken!”

Jaaravond

Het is vaste prik: de jaaravond in Zalen-centrum Meursing in Westerbork. Weidevogelbeschermers en deelnemende agrariërs werden op 13 maart 2018 door avondvoorzitter Jacob Mulder welkom geheten. Vanuit zijn rol in de Raad van Toezicht van Landschapsbeheer Drenthe is Jacob al meerdere jaren betrokken bij de jaaravond.

Normaliter wordt tijdens de jaaravond de wisselbokaal van het eerste kievitse van Drenthe overgedragen. Echter, vanwege de vorst was het eerste kievitse nog niet gevonden. Wel werd er uitgebreid gesproken over de resultaten van het broedseizoen. Op basis van de ingevulde gegevens presenteerde Jaap van Gorkum de cijfers. In 2017 werden de eerste maatregelen uitgevoerd in het kader van het reddingsplan voor de weide- en akkervogels. Jaap vertelde wat de activiteiten hebben opgeleverd. In het kader van 'Het jaar van de huiszwaluw' hebben de Vogelbescherming en Sovon diverse activiteiten uitgevoerd om deze broedvogel nog beter te helpen. Theo Verstraal, vogelonderzoeker van Sovon, presenteerde de resultaten. Natuurfotograaf Geert de Vries sloot de avond af met prachtig fotomateriaal van diverse boerenlandvogels.

Cursus weidevogelbescherming

In januari zijn nieuwe weidevogelbeschermers geworven en met succes! Maar liefst 24 nieuwe vrijwilligers hadden zich aangemeld om de weide- en akkervogels te ondersteunen. Tijdens de beginnerscursus vertelde Jaap van Gorkum de nieuwe beschermers alles wat ze moesten weten om goed beslagen ten ijs te komen. Zeven nieuwe

beschermers zijn aan de slag gegaan in een van de kansrijke gebieden die vanuit het plan van aanpak zijn aangewezen. Nieuw was de aanwezigheid van twee agrariërs uit Echten en een van de cursisten was met dertien jaar de jongste cursist in 23 jaar weidevogelbescherming in Drenthe.

Groepen

De weidevogelbescherming in Drenthe bestaat uit 33 vrijwilligersgroepen. Naast de weidevogels zijn bijna alle groepen ook actief met de bescherming van andere vogels op het boerenland. Denk hierbij aan bijvoorbeeld uilen en zwaluwen. In 2018 zijn er, door meerdere oorzaken, veel wijzigingen in de coördinatie van de groepen. In Vries droeg dhr. Barkhof de coördinatie over aan dhr. Feunekes. In Ruinen werd de coördinatie opgepakt door eerstejaars vrijwilliger Wim van Veen. De groep uit Emmen werd aangestuurd door dhr. Braaksma, hij nam deze taak over van dhr. Buwalda. Dhr. Hoekstra nam in Westerbork de rol over van dhr. Bos. Dhr. Mantingh volgde in Dalen dhr. de Blouw op. De coördinatie in Eelde e.o. werd voortgezet door dhr. Douwes. Hij nam de coördinatie over van dhr. Ansingh.

Gebiedscoördinatie

De Vereniging Agrarische Natuur Drenthe coördineert het weidevogelbeheer binnen het agrarisch natuurbeheer. Vanwege de kennis, ervaring en haar netwerk werd Landschapsbeheer Drenthe voor deze coördinerende rol ingehuurd. Per 1 juli 2018 is de inhuurconstructie beëindigd. Er is een goede samenwerking op het gebied van de boerenlandvogels.

Het broedseizoen

De weersomstandigheden

Februari 2018 was koud met erg lage (gevoels)temperaturen in combinatie met vorst. Deze trend zette door en ook in de eerste dagen van maart was het koud. 's Nachts vroom het zo'n negen graden en overdag bleef de temperatuur steken rond het vriespunt. Mede als gevolg hiervan kwam het broedseizoen laat op gang. In de eerste week van april dook de nachttemperatuur nogmaals enkele malen onder nul. Vanaf 8 april liep de temperatuur op, waarden van rond de 25 graden in de tweede helft van april. Voor de kievitkuikens was dit een prima temperatuur. Mei was een warme maand en de koude nachten waren verleden tijd. Ook deze maand was daarom redelijk gunstig voor kuikens.

In maart en de eerste helft van april viel er weinig neerslag. Met een uitzondering op 28 maart, toen viel er ruim dertien millimeter. Pas in de tweede helft van april viel er een paar keer ruim tien millimeter. Half mei en eind mei viel er in één dag redelijk veel neerslag. De rest van mei was het droog. De weidevogels hebben gelukkig weinig last gehad van de extreme droogte, die ontstond na het weidevogelseizoen.

Eerste nestvondsten

Vanwege het erg koude voorjaar werd het eerste kievitsei pas op 22 maart gevonden. Dit was 12 dagen later dan in 2017. Gerard Back, beschermer van de groep 'Het Stroomdal' uit Coevorden was de gelukkige. Op het maisland waar het nest zich bevond, waren vele kieviten actief. Met de agrariër werd meteen een contract afgesloten voor het uitstellen van de bewerkingen tot 15 mei.

Het eerste scholeksternest werd gevonden door Jaap Duker uit Smilde. Voor het eerst in 23 jaar weidevogelbescherming in Drenthe ging het hier om een daknest.

Op de website www.boerenlandvogelsnederland.nl staan de eerste nestvondsten en vindt u veel informatie over de boerenlandvogels.

Eerste nestvondsten 2018

	Drenthe		Nederland	
Kievit	22 maart	Gerard Back	14 maart	Zuid-Holland
Grutto	10 april	Linse Dijkstra	1 april	Zuid-Holland
Tureluur	18 april	Henk Holtjer	9 april	Gelderland
Scholekster	11 april	Jaap Duker	4 april	Noord-Holland
Wulp	6 april	Hielke Braaksma	29 maart	Overijssel

Jaap Duker

Gerard Back

Gevonden legfels

In 2018 werden in totaal 2.111 nesten gevonden. Dit komt bijna overeen met het aantal gevonden nesten in 2017. Er werden maar 46 grutto nesten

geregistreerd. In 2017 waren dit er nog 72. Van de wulp werden er 57 nesten genoteerd.

Aantal geregistreeerde nesten van 2009-2018

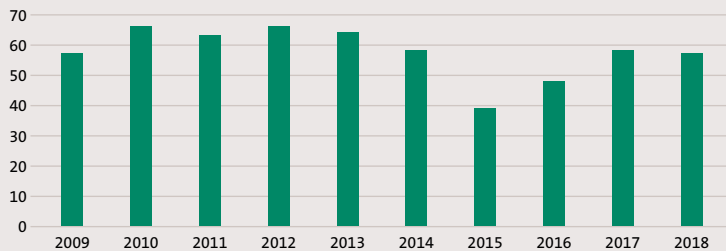
Pilotproject wulpen in Drenthe

Samen met Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels (SWGK) was er in 2018 speciale aandacht voor de wulp. Het doel was om 10 nesten van de wulp op grasland en 10 op bouwland uit te rasteren met een stroomraster. Er werd een blok van minimaal 10 bij 10 meter rondom het nest afgezet. Voor de grondpredatoren werd het nest hierdoor minder bereikbaar. Na het plaatsen van het raster werd het nest goed geobserveerd of de wulpen het raster accepteer-

den. Het broedsucces lag binnen de rasters op 71%. Dit is ruim 20% hoger dan het langjarige gemiddelde.

De vrijwillige beschermers hebben geprobeerd de gezinnen te volgen. Dit bleek een lastige klus. In voorjaar van 2019 wordt het project voortgezet en worden jongen voorzien van een zender. Op deze manier wordt meer inzicht verkregen over de overleving en de oorzaken van de kuikensterfte.

Aantal geregistreerde wulpennesten

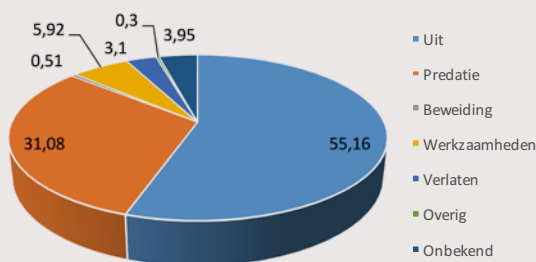

Uitkomst en verlies

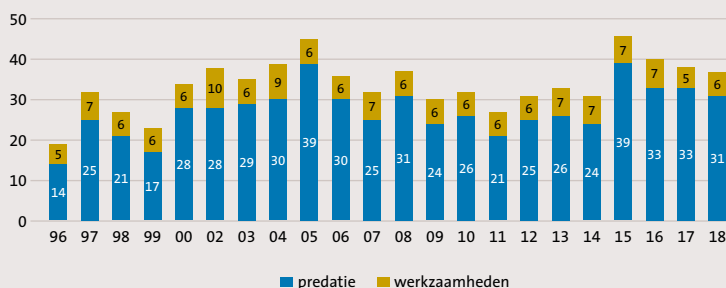
Uit de resultaten van de steltlopers bleek dat het percentage uitgekomen nesten opnieuw hoger lag dan in 2017. Dit totaalbeeld werd hoofdzakelijk bepaald door Kievitsnesten die verreweg het meeste werden gevonden. Van de geregistreerde tureluurnesten (28 stuks) kwam maar liefst 91% uit. Dit percentage is vanaf de start van het project (1996) nog nooit zo hoog geweest in Drenthe.

Ook het broedsucces van de grutto ($n=46$) kwam met 77% hoog in de boeken. In de pilotgebieden nam het broedsucces sterk toe, mede door een afname van nestpredatie. Dit beeld manifesteerde zich, met uitzondering van de scholekster, bij alle steltlopersoorten. Eind mei waren er ten opzichte van 2017 meer vogels met kuikens aanwezig. In een aantal pilotgebieden was dit zelfs fors meer.

Overzicht uitkomst en verliesoorzaken alle soorten 2018

Verliezen (%) door predatie en werkzaamheden van 1996-2018

Beschermingsactiviteiten

Een van de doelstellingen van de vrijwillige weidevogelbescherming is het beschermen van nesten tegen de landbouwactiviteiten die op het land plaatsvinden. Bij de registratie van een nest werd 609 keer een activiteit geregistreerd. Het plaatsen van rasters en het gebruik van mandjes (zie foto) neemt toe. Op de website kan dit per individueel nest aangegeven worden. Landschapsbeheer stelt de beschermingsmiddelen beschikbaar voor de vrijwillige weidevogelbeschermers.

Activiteit	Aantal	% uit
Aanaarden	7	33%
Bemesten	66	75%
Gewasbescherming	133	79%
Ploegen / eggen	145	72%
Rollen / slepen	5	100%
Zaaien / poten	102	73%
Beweiden	3	65%
Maaien	6	45%
In mandje plaatsen	132	65%
Nest binnen raster	10	100%
Overig	-	-

Motie 'behoud weide- en akkervogels'

Aangewezen kansrijke gebieden plan van aanpak

In 2018 zijn de partijen van het Ermberaad verder gegaan met de activiteiten uit het reddingsplan weide- en akkervogels. De samenwerking en de uitvoering binnen de vier pilotgebieden werd geoptimaliseerd, enkele gebieden werden uitgebreid en de begrenzing van het gebied waar met lichtbakken op vossen mocht worden gejaagd werden op basis van de ervaringen aangepast. Op het gebied van monitoring werden op enkele onderdelen de weidevogelbeschermers ontlast door professionals in te zetten.

niet alleen aandacht besteed aan de pilotgebieden, maar ook daarbuiten was de inzet van de flexibele pot mogelijk. Hierdoor kon op een aantal weidevogelrijke percelen het maaien worden uitgesteld. En tot slot bleek het rasteren van percelen of individuele nesten zeer succesvol. Landschapsbeheer Drenthe heeft voor de hele provincie diverse mogelijkheden om nesten en/of percelen te voorzien van een elektrisch raster om grondpredatoren te weren.

Een van de maatregelen uit het plan is de verbetering van de biotoop. Hiervoor is door de provincie Drenthe jaarlijks € 50.000,- beschikbaar gesteld. De gemeente Tynaarlo en de gemeente Westerveld zijn bereid gevonden om dit onderdeel mee te financieren. Er is

Binnen het plan van aanpak verzorgt de Vereniging Agrarische Natuur Drenthe de coördinatie binnen de kansrijke gebieden. Het gaat om de gebieden Eexterveld, de Broekstreek, de Veenkoloniën en het Zeijerveld. Lokaal wordt samengewerkt met de vrijwillige weidevogelbeschermers.

Eerste resultaten

Broedparen

In de vier kansrijke gebieden zijn de aantallen broedvogels en gezinnen met jongen gemonitord. Vogels met jongen werden herkend aan de hand van het alarm van de ouders.

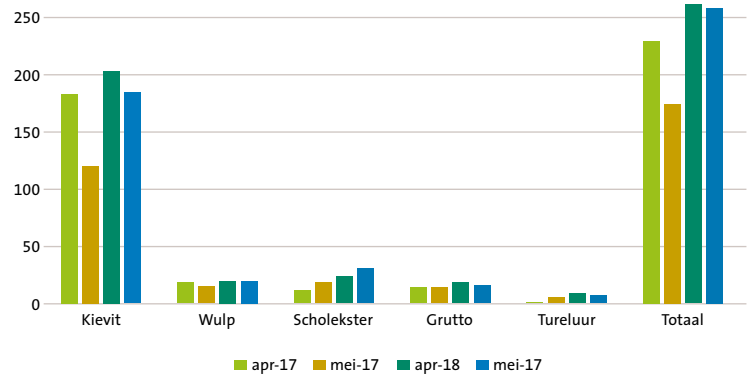
Nesten

In de kansrijke gebieden werden de nesten door de lokale vrijwilligersgroepen gezocht en de resultaten van het broedsucces genoteerd. In de meeste gebieden is het nestsucces verbeterd. Een voorbeeld hiervan is het pilotgebied in Coevorden west. Uit de gegevens blijkt dat sinds het plan van aanpak in dit gebied het aantal uitgekomen nesten groeit en het aantal gepredeerde nesten daalt.

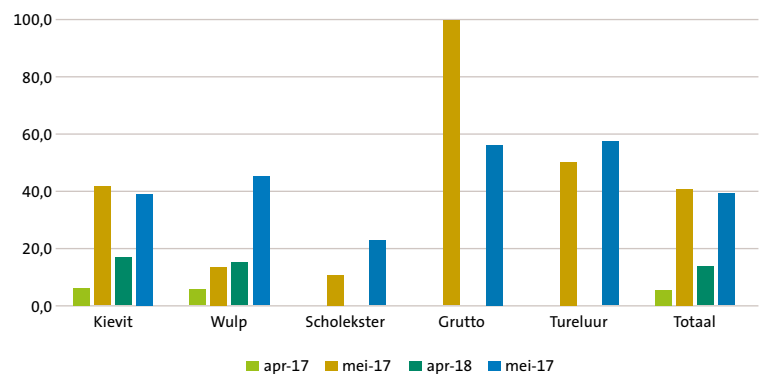
Alarmtelling

Jaarlijks wordt een alarm- en gezinnen-telling georganiseerd. Met deze gegevens wordt vastgesteld of het broedresultaat succesvol is. In het Drostendiep en het Hunzedal was 2018 een redelijk seizoen voor de verschillende soorten weidevogels. In het Drostendiep werden veel minder Kieviten geteld.

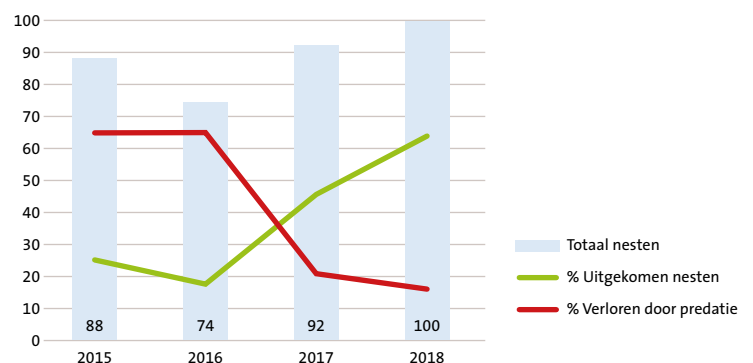
Totaal aantal territoriale vogels in 2017 en 2018

Het percentage broedparen met jongen in 2017 en 2018

Broedsucces nesten Coevorden west

Resultaten per groep

	Kievit	Grutto	Scholekster	Wulp	Tureluur	Overig	Totaal
Weidevogelbescherming Roden	31	2	6	2	4		45
Weidevogelbescherming Vries	7						7
Weidevogelbescherming Ruinen	8						8
Weidevogelbescherming Hooghalen	10		2				12
Natuurwerkgroep Ruinerwold	66	3	2	3	3	1	78
Weidevogelbescherming Oosterhesselen	114		11	5		3	133
Stichting Vogelwerkgroep Emmen	224	3	23	5	1	10	266
Vogelwerkgroep Vliegvlug	25				1	1	27
Weidevogelbescherming Roderwolde							0
WVB Dwingeloo e.o.	24	1		2	1		28
IVN Norg							0
Weidevogelbescherming Beilen	55		2			4	61
Weidevogelbescherming Alteveer	82	7	1	4	4	2	100
Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal'	252	12	36	3			303
Ver. Vrienden van de Weidevogels	38		4				42
IVN Aa & Hunze	86	1	5	3		9	104
Weidevogelbescherming Westerbork	40		2	3		1	46
Natuurwerkgroep Dalen	66	12	10	6	2	1	97
Weidevogelbescherming Zwiggelte	4						4
Weidevogelbescherming Echten	14						14
Weidevogelbescherming Assen e.o.	98		25	5		1	129
IVN Peize	11						11
Vogelwacht Uffelte e.o.	40			2		1	43
Weidevogelvereniging Limosa limosa Zuidlaren	70	1	3				74
Weidevogelbescherming Eelde e.o.	95	3	8	7	12		125
Weidevogelbescherming Koekange	4		1	1		1	7
De Weide Hoogeveen							0
Weidevogelbescherming Smilde e.o.	62		9	5		2	78
Stichting Boermarke Wapserveen	139	1	6			1	147
Weidevogelbescherming Gasteren	69		6	1			76
Weidevogelbescherming Kerkenveld	7		1				8
Boerenlandvogels De Veenkolonien	36		1			1	38
Individuele vrijwilligers							0
Totaal	1777	46	164	57	28	39	2111

Deelnemende vrijwilligersgroepen

Weidevogelbescherming Roden	J. Baard	Zonnehof 20	9301 JC Roden	050-5015243	jajoba@ziggo.nl
Weidevogelbescherming Vries	G. Feunekes	Eswal 11	9481 TK Vries	0592-543121	
Weidevogelbescherming Ruinen	W. Veen	Zwedraweg 29	7963 BR Ruinen	06-29067846	wim.van.veen@home.nl
Weidevogelbescherming Hooghalen	H. Boer	Heuvingerweg 1	9414 TE Hooghalen	0593-592807	heuvingshof@kpnmail.nl
Natuurwerkgroep Ruinerwold	K. Boxem	Dr. Larijweg 99	7961 NP Ruinerwold	0522-481861	komibo@hotmail.com
Weidevogelbescherming Oosterhesselen	J.P. Cleveringa	Smalthaarweg 10	7861 BN Oosterhesselen	0524-581331	j.p.cleveringa@planet.nl
Vogelwerkgroep Emmen	H. Braaksma	Ermerweg 107	7812 BD Emmen	0591-612496	hielke107@gmail.com
Milieusamenwerkingsverband 't Riestlaand	R. Rooze	Commissieweg 7	7957 NC De Wijk	0522-442004	renerooze@hotmail.com
Vogelwerkgroep Vliegvlug	H. Folkerts	Werkhorst 3	7944 AP Meppel	0522-257282	folkertsh@home.nl
Weidevogelbescherming Roderwolde	H. Heuker	Bovenland 15	9315 PH Roderwolde	06-10247791	anneke_heuker@hotmail.com
IVN Dwingeloo	A. Boers	Kibbelstuk 19	7991 EE Dwingeloo	06-12906040	apbo.ab@gmail.com
IVN Norg	W. Veenstra	Rendijk 9	8433 PX Haulerwijk	0516-422792	wierd.veenstra@gmail.com
Weidevogelbescherming Beilen	D. de Valk	Bereklaauwlaan 14	9413 AP Beilen	0593-853275	douwedevalk@hotmail.com
Weidevogelbescherming Alteveer	J. Volkerts	De Welhaak 17	7908 NH Hoogeveen	0591-278881	volkerts@home.nl
Natuur- en milieuvereniging 'Het Stroomdal'	J. Nicolai	Eschenbruggerdijk 57	7742 PC Coevorden	0524-516727	Jan@Nicolai.com
VVW Borger	Mevr. J. Roossien	Hamrik 7	9531 ES Borger	0599-235474	
IVN Aa & Hunze	J. Oosterveen	Woerdakkers 21	9461 EB Gieten	0592-261867	jan.oosterveen@online.nl
Weidevogelbescherming Westerbork	J. Hoekstra	Prunuslaan 5	9431 ED Beilen	0593-332413	gea.hoekstra@ziggo.nl
Natuurwerkgroep Dalen	G. Mantingh	v. Bothnialaan 53	7742 WE Dalen	0524-514456	geertmantingh@hotmail.com
Weidevogelbescherming Zwiggelte	J. Veen	Nijkampen 22	9431 GG Zwiggelte	06-30190487	jaap.vanveen60@gmail.com
Weidevogelbescherming Echten e.o.	A. Fieten	Schoolakkers 17	7932 PM Echten	0528-251369	a.fieten@ziggo.nl
Weidevogelbescherming Assen	P. Verra	Geminisingel 20	9405 RA Assen		pjverra@live.nl
IVN Peize	B.J. Darwinkel	Schonauwen 44	9301 SR Hoogkerk	06-29370451	bertjaapdarwinkel@hotmail.com
Vogelwerkgroep Uffelte	H. Leenstra	Leeuwerikweg 3	7971 DS Havelte	0521-342233	hermanenymie@planet.nl
Limosa limosa Zuidlaren	vacature		Assen		
WVB Eelde	H.J. Douwes	Kosterijweg 5	9761 GD Eelde	050-3096364	harry.j.douwes@hotmail.com
Weidevogelbescherming Koekange	G. Veld	Pr. Magrietlaan 12	7958 SC Koekange	0522-452172	geertveld@home.nl
Weidevogelbescherming 'De Weide'	O. Hoekstra	De Schoof 16	7908 NR Hoogeveen	0528-265860	greetjeenoene@ziggo.nl
WVB Smilde e.o.	E. Meeuwissen	Buitenroede 11	9422 LP Smilde	06-10851451	evertmeeuwissen@outlook.com
Stichting Boermarkte Wapserveen	M. Doorten	Midden 106a	8351 HK Wapserveen	0521-321236	doorten@hotmail.com
WVB Gasteren	G. Struik	Dreslanden 10	9407 JV Assen	0592-343554	ghstruik@home.nl
Weidevogelbescherming Kerkenveld	J. Kremers	De Vennen 17	7921 HZ Kerkenveld	0528-372580	jannes.kremers@hetnet.nl
Boerenlandvogels De Veenkoloniën	Mevr. P. van Koppen	Exloerweg 7	9536 PJ Ees	06-33778908	pvankoppen@hotmail.com

Landschapsbeheer Drenthe

Kloosterstraat 11
9401 KD Assen
info@lbdrenthe.nl
www.lbdrenthe.nl

 www.facebook.com/lbdrenthe
 www.twitter.com/lbdrenthe

In 2018 werden er mooie projecten gerealiseerd dankzij de financiële bijdragen van:

provincie Drenthe

Drentse gemeenten en Regio Groningen-Assen